

Viiden tähden turkkilaiselokuva kestää yli kolme tuntia mutta palkitsee katsojan

Turkkilaisohjaajan elokuvallinen ajattelu on eleettömyydessään poikkeuksellista ja rytmi suorastaan radikaalia. Katsojalta Kesä ilman kevättä vaatii asennoitumista.

Syrjäkylällä koulua käyvä Sevim (Ece Bağci) syyttää opettajaansa turkkilaiselokuvassa Kesä ilman kevättä.

[Leena Virtanen \(Helsingin Sanomat 30.5.2024\)](#)

★★★★★

Me tiedämme, millaista on rämpiä lumimyrskyssä. Taival tuntuu loputtomalta, mutta jotakin kohti mennään silti.

Turkkilaisen [Nuri Bilge Ceylanin](#) elokuva Kesä ilman kevättä tuntuu juuri samalta, ja myös näyttää siltä. Siinä kuljetaan tämän tästä lumimyrskyssä, ja välimatkat ovat pitkiä. Aika kuluu. Elämä on työlästä.

Elokuvan nimi viittaa siihen, että sen kuvaamalla alueella Itä-Anatoliassa sanotaan olevan vain kaksi vuodenaikaa: talvi ja kesä. Elokuvassa siirrytään kesään vasta aivan lopussa, joten tarpomista riittää.

Nuri Bilge Ceylan oli Turkin kiinnostavimpia nykyohjaajia. Hän on tehnyt elokuvia 1990-luvulta lähtien, mutta Suomessa häntä ei juuri tunneta, kenties vain siksi, että niitä on vaikea kuvailla houkuttelevasti.

10 vuotta sitten Ceylanin elokuva Winter Sleep voitti Cannesissa pääpalkinnon. Se oli tämän uusimman tapaan yli kolmetuntinen ja näennäisesti vailla suuria käännteitä.

Hitaus ei oikeastaan ole oikea sana vaan pikemminkin realistinen aikakäsitys. Kohtaukset ja otokset saavat venyä vapaasti, ikään kuin ohjaaja ei juurikaan puuttuisi niihin. Se vaatii katsojalta asennoitumista ja samalla tekstiinkin pitää keskittyä, sillä ihmiset puhuvat paljon, keskustelevat.

Ceylan on ohjaajana yhtäaikaan sekä tinkimättömän elokuvallinen että kirjallinen, ja myös dialogi vilisee kuvia. Kieli nivoutuu kuviin ja kulkee niiden rinnalla. Maisemat ja maasto ovat osa kerrontaa.

Kesä ilman kevättä on perimmäältään arkikuvaus, ja sellaisena se on myös kuvattu. Ilman dramaattisia painotuksia ja luonnollisessa valossa silloinkin, kun kylän sähköt ovat poikki.

Päähenkilö on keski-ikäinen perheetön Samet ([Deniz Celiloğlu](#)), joka on päätenyt Istanbulista syrjäseudulle opettajaksi. Kaipuu kaupunkiin vaivaa, ja hän elää välitilassa vaikka arvostaakin työtään.

Sametista on tullut äreä. Hän edustaa sukupolvensa älymystön kyynistyvää ihmiskuvaa ja autioituvaa mielentilaa. Maailma ympärillä on muuttunut, ”eikä mikään ole enää selkeää”, kuten elokuvassa todetaan. Vaikka yhteiskunta on Turkki, Sametiin voi samaistua muuallakin.

Kesä ilman kevättä on myös kolmiodraama. Se tuo mieleen Truffaut'n Jules ja Jimin. Samet ja hänen kämppekaverinsa ja kollegansa Kenan ([Musab Ekici](#)) pörräävät saman naisen, Nurayn ([Merve Dizdar](#)) ympärillä. Klassinen kuvio tuo mieleen [Truffaut'n Jules ja Jimin](#).

Myös Nuray on opettaja. Hän on menettänyt jalkansa terrori-iskussa, joten hänen roolinsa on pitää miehiä hereillä Turkin väkivaltaisesta todellisuudesta. Merve Dizdarin hieno roolisuoritus palkittiin viime vuonna Cannesissa.

Yhtenä sivujuonteena Samet ja Kenan joutuvat turhautumaan koulussa, omassa työssään, kun nuori tyttö, Sametin suosikkioppilas Sevim ([Ece Bağcı](#)) esittää heistä aiheettomia syytöksiä.

Maaseudulle heitetyt tai sinne jääneet ihmiset sivuavat keskusteluissaan, riidoissaankin ihmiselon peruskysymyksiä. Miksi he asuvat maalla tai miksi heidän pitäisi pyrkiä sieltä pois? Lapsethan tarvitsevat opettajia.

Elokuvien tulisi aina antaa edes ripaus toivoa, mutta Ceylan kuvaa juuri sitä pistettä, jossa toivoa on vaikea enää tavoittaa. Toivokin voi uupua, Nuray sanoo.

Kun tähän saakka on jaksanut, Ceylanin luoma universumi alkaa hahmottua pienistä kuvista laajaksi maisemaksi, talvesta kesäksi, ehkä kyynisyydestä toivoksi.

Ceylanin elokuvallinen ajattelu on eleettömydessään poikkeuksellista ja rytmi suorastaan radikaalia.

Kerronta hyppää yhdessä kohdassa myös metatasolle muistutuksena siitä, että realismistaan huolimatta tämäkin elokuva on ohjaajansa hallitsema rakennelma.

Traileri, ilman käännöstekstejä: <https://www.youtube.com/watch?v=XIE2QdNZ5rA>

Ulkomaisia arvosteluja, lähinnä englanniksi:

https://www.imdb.com/title/tt13231544/externalreviews/?ref_=tt_ov_crv

Arvostelut Ranskassa: <https://www.allocine.fr/film/fichefilm-280585/critiques/presse/>